

1 december

CHARLES DE FOUCAULD (1858-1916)

Dags för omvändelse! Det gäller att börja praktisera den omsorg som Jesus lär oss i liknelsen om den barmhärtige samariern (Luk 10:25-37). Den salige CHARLES DE FOUCAULD var officer i den franska armén i Nordafrika, där han imponerades av tuaregernas självklara sätt att göra Gud till centrum i sitt liv genom de fem bönestunderna. Efter ett tämligen utsvävande liv gick han in i en kyrka i Paris och gick fram till en präst i en biktstol, bara för att ställa en faktafråga. Prästen sade utan omsvep: ”Fall på knä och bekänn era synder!” och från det ögonblicket var Charles omvänd. Han var en tid munk men passade inte i klostret. Han bodde en tid för sig själv som trädgårdsvakt hos några systrar i Nasaret i Heliga landet, i meditation över de tysta åren i Jesu liv. Sedan bosatte han sig i Sahara och delade ett enkelt liv med tuaregerna. Charles ville vara broder till varje medmänniska, oberoende av religion eller kultur. Han mördades 1916 av någon som trodde han var fransk spion. Efter hans död uppstod en manlig och en kvinnlig kongregation som ville följa Jesus i Charles anda – inför den dolda närvaron i Nasaret, mitt bland människor som har det svårt, ”Jesu små bröder” (1933) och ”Jesu små systrar” (1939). Systrarna är representerade i Sverige (Tensta).

Den kända bönen av broder Charles:

*Fader,
Jag överlämnar mig åt dig,
gör med mig vad du vill.
Vad du än gör med mig tackar jag dig.
Jag är redo till allt, jag är med på allt.
Må bara din vilja ske med mig
och med allt du skapat;
jag önskar ingenting annat, min Gud.
Jag lägger mitt liv i dina händer,
Jag ger dig det, min Gud,
med all mitt hjärtas kärlek,
för jag älskar dig,
och det jag längtar efter är att få ge mig själv,
att få överlämna mig i dina händer
utan förbehåll
med oändlig förtröstan
ty du är min Fader.*

2 december

BIBIANA (VIVIANNE) (ca 352-367)

Många tror att förföljelserna mot kyrkan i det gamla Rom tog slut när kristendomen blev tillåten 313. Det trodde nog den heliga BIBIANA (eller Vivianne) också, men när den nye kejsaren Julianus på 360-talet ville återinföra hedendomen började mardrömmen på nytt. Legenderna om den återuppväckta förföljelsen är många. Bibianas föräldrar verkar ha misshandlats till döds. Det sägs att hon själv bands vid en påle och piskades med blykrokar tills hon föll livlös omkull. Efter bara tre år dog tyrannen Julianus, och hans nyhedniska regim bröt ihop. Kyrkan hade nu definitivt folket bakom sig och en kristen kultur kunde byggas upp utan hinder. Hundra år senare invigdes basilikan över Bibianas grav. Den korsfäste Frälsaren och hans maktlösa tjänarinnor och tjänare hade besegrat Roms avgudar och imperiet, grundat på blod, järn och terror.

Heliga Bibiana, ställd inför de värsta hoten vägrade du att förneka Kristus. Be om styrka och visdom åt kristenheten, som i vår tid pressas av en nyhedendom som är försåtligare och mäktigare än någonsin.

3 december

FRANCISCO XAVIER (1506-1552)

Omvänd och upptänd av kärlek till Gud genom sin studiekamrat i Paris, *Ignatius av Loyola*, reste den helige jesuiten FRANCISCO XAVIER som missionär till Indien och vidare till det av européerna nyligen upptäckta Japan, mötte pärlfiskare och samurajer, överlevde skeppsbrott och rövare, lärde sig främmande språk, grundade missionsstationer och döpte oräkneliga skaror. Hans många brev hem till Europa trycktes och fick tusentals andra att vilja följa i hans spår. På en liten ö en mil från hans mål – det stängda och främlingsfientliga Kina – väntade han på båten som skulle smugla honom över till fastlandet. Båtsmannen dök aldrig upp och den besvikne Francisco dog två veckor senare i feber. Det var i dag år 1552. Missionernas outtröttlige skyddspatron ligger nu i en glaskista i Goa, hans första missionsplats – i dag ett starkt kristet fäste i Indien.

Ur ett brev från den helige Francisco Xaviers missionsresor till den helige Ignatius av Loyola:

Sedan jag kom hit har jag inte gett mig någon ro. Jag har gått från by till by och döpt de odöpta barnen med det heliga vattnet ... Barnen lät mig inte få någon tid för breviarier, inte heller för mat och sömn, förrän jag hade lärt dem någon bön. Då förstod jag att himmelriket tillhör just dem.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, genom den helige Franciskus predikan har nya folk lärt känna dig. Låt oss, som lever av samma tro som han, dela hans iver och verka för att kyrkan överallt får föda människor till evigt liv.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Kor 9:16-19, 22-23 och Mark 16:15-20.

4 december JOHANNES AV DAMASKUS (ca 650 – ca 750)
BARBARA (dödad 306)

Karriär eller kyrka? Kalifens finansminister, den helige JOHANNES AV DAMASKUS, lämnade allt för det lugna klosterlivet i Jerusalem som han längtade efter. Där vigdes han till präst och skrev en bok om den kristna tron, mot den tidens sekter, särskilt dem som ville avskaffa alla heliga bilder (bildstormarna, ikonoklasterna) och mot islam, men han var också diktare och musiker. Johannes ville med sitt författarskap troget och systematiskt bevara och sammanställa de viktigaste och allmänt erkända teologernas lära. Hans verk har ännu en mycket stark ställning bland ortodoxa kristna. Vi ger honom titeln ”kyrkolärare”. Johannes sätt att systematiskt presentera tron inspirerade i hög grad katolska kyrkans medeltida teologer, inte minst Thomas av Aquino. Johannes – ”den siste kyrkofadern” – dog, kanske hundraårig, omkring 750.

Ur den helige Johannes av Damaskus bok *Förklaring av tron*:

Du kyrkans heliga gemenskap som förväntar Guds bistånd, du, i vilken Gud vilar, ta emot trons lära av mig – läran, renad från avvikelser, läran, i vilken kyrkan vinner kraft, läran i enlighet med fädernas undervisning.

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, hör den helige Johannes böner, och låt den sanna tron, som han så klart har utlagt, bli ljuset och kraften i vårt liv.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 1:13-14; 2:1-3 och Matt 25:14-30.

Också idag:

BARBARA (Barbro), ca 300

När hundratals polska tunnelarbetare skulle påbörja grävandet av Citytunneln under Malmö år 2006 vägrade de sätta igång förrän en staty av detta helgon hade

satts dit och en ordentlig välsignelse hade genomförts av en katolsk präst. Den äldsta kända bilden av detta helgon (från ca år 705) finns i kyrkan *Sancta Maria Antiqua* i Rom.

Den vackra och begåvade kvinnan ska ha dödats denna dag år 306 av sin egen far i Nikomedia (nuvarande Turkiet) efter makaber misshandel (prygel med remmar med blykulor, bröstamputation). Orsaken var hennes kontakter med kristna vänner vilkas tro han hatade. Han ska ha byggt ett torn för att spärra in henne. När Barbara bekände att hon redan hade låtit döpa sig beslöt han att döda henne. Många legender har spunnits kring denna modiga kvinnas öde. Att hon blev bergarbetarnas helgon beror på en berättelse om att ett berg ska ha erbjudit sitt skydd åt henne när hon var på flykt från sin far.

Heliga Barbara, vem skulle inte vilja vara det berg som erbjöd dig en tillflykt? Må din död för alltid stå framför oss som en påminnelse om den respekt föräldrar måste ha för den livsväg deras barn väljer. Må Gud – vår klippa och vårt hopp – höra dina böner för vår tids unga kvinnor, särskilt för dem som väljer Jesus framför allt annat.

5 december

CRISPINA (dödad 304)

”Du vill alltså inte acceptera de gudar som du måste vörda om du vill rädda ditt liv?” frågade Anulinus, den romerske prokonsulen i Numidien (nu Algeriet). Den heliga CRISPINA svarade: ”En religion som tvingar de ovilliga är ingen sann religion.” Då halshöggs hon – i dag år 304. Det bevarade förhållningsprotokollet är imponerande läsning. En av Afrikas största katedraler byggdes sedan på platsen, men den är nu borta. Crispinas gamla land togs över av islam, och i dag är det få kristna kvar. 1996 mördades där sju katolska munkar (skildrat i den prisbelönta filmen ”Gudar och människor” från 2011), och samma år också den dominikanske biskopen av Oran Pierre Claverie, som ägnat sitt liv åt dialogen med islam och som hade firat mässa i Lunds domkyrka Trettondagen 1991. Få nyheter slipper ut. Rädsla och förtryck råder – igen.

Heliga Crispina, du var gift och flerbarnsmamma, men viktigare än ditt eget liv och din familj var din trohet mot Kristus. I vår tid efterföljdes du av trappistbröderna Christian, Luc, Christophe, Michel, Bruno, Célestin och Paul från klostret i Tibhirine, och biskopen Pierre. Må ni alla be för oss, som så ofta blir fega och försagda när vi möter en hotfull omgivning.

6 december

NIKOLAUS AV MYRA (ca 280-350)

Alla jultomtars arketyper, den helige biskopen NIKOLAUS AV MYRA ("Santa Claus") hjälpte fattiga på ett taktfullt sätt – som när han diskret kastade in guld genom fönstret till en förtvivlad man som var nära att sälja sina tre döttrar till en hallick. Sjömän i nöd ropade på hans hjälp och stormen lade sig – därför uppfördes så många Sankt Nikolaikyrkor i hamnstäder. Under åren strax före kyrkans frihet (genom ediktet i Milano 313) satt han i fängelse för sin tro (och predikade ivrigt bakom murarna). Sista spåret av honom är hans namn på listan över biskopar vid konciliet i Nicaea (325) – om man inte räknar de tusentals levande kopior med lösskäggs som just idag dyker upp i daghem, skolor och kyrkor överallt i den katolska världen för att glädja barnen med presenter. I den ortodoxa världen är han den mest berömde icke-martyren i helgonens skara, motsvarigheten till Västerlandets helige Martin av Tours.

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, vi ber om din barmhärtighet och om skydd i alla faror. Hör den helige Nikolaus bön för oss och röj undan hindren på vår väg till dig.

Särskilda läsningar denna dag: Jes 6:1-8 och Luk 10:1-9

7 december

AMBROSIUS (ca 340-397)

Milanos populära guvernör AMBROSIUS vigdes till biskop i dag år 374, en vecka efter sitt dop. Sedan gav han bort allt till behövande och kastade sig över bibelstudierna. Med stor auktoritet och energi försvarade han kyrkans rättigheter gentemot den statsmakt han hade tjänat dessförinnan, höll lysande predikningar och införde i västkyrkan bruket att sjunga hymner, alltså dikter inspirerade av bibelordet och uttryck för kyrkans tro. Flera av hans hymner sjunger vi ännu (nummer 224 och 401 i gudstjänstboken *Cecilia*, flera andra i *Kyrkans dagliga bön*). Tusentals omvändes av hans förkunnelse; den mest kände bland dem var den helige *Augustinus*. Ambrosius var på sin tid den mest inflytelserika personligheten i kyrkan. Han tvingade kejsaren Theodosius till avbön, sedan denna låtit anställa ett blodbad på befolkningen i Thessalonika i Grekland. Långfredagen 397 dog de kristtrognas fasta klippa i en orolig värld. Den helige, orädd kyrkomannen är saknad än i vår tid – det bevisar strömmen av besökare vid hans grav i en liten kyrka i närheten av den imponerande katedralen i Milano. I ärkestiftet Milano firas ännu den "ambrosianska" liturgin, en variant av den latinska gudstjänsttraditionen, som avviker från den romerska på många punkter (den har till exempel sex veckor i advent) och ännu är ett bevis på den prestige som Ambrosius vann åt sitt stift under det händelserika och turbulenta 300-talet.

Ur ett brev av den helige biskopen Ambrosius till en annan biskop:

Även om denna världens väder och vindar ofta störtar sig mot kyrkan, för att sedan kastas tillbaka med ett stort dån, så erbjuder hon likväl frälsningens trygga hamn för alla i sjönöd.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, du gjorde den helige Ambrosius till lärare i den katolska tron och föredöme i apostolisk handlingskraft. Ge din kyrka dugliga och visa herdar, som leder henne dit du vill.

Särskilda läsningar denna dag: Ef 3:8-12 och Joh 10:11-16

8 december

JUNGFURU MARIAS UTKORELSE OCH
FULLKOMLIGA RENHET, MARIA IMMACULATA

”Därför ber jag den saliga, **alltid rena**, Jungfru Maria...” – dessa ord säger vi i syndabekännelsen i varje mässa. De pekar på det mysterium vi firar i dag. Vilket är det?

Adventstiden är hoppets tid: vi går med Maria på hennes väg mot Betlehem där hon ska fullfölja sin unika uppgift att ge Guds Son åt världen, det uppdrag hon sade ja till vid ärkeängeln besök (Marie Bebudelse, 25 mars). Men idag strålar adventstidens ljus med en särskild glans, när vi katoliker firar JUNGFURU MARIAS UTKORELSE OCH FULLKOMLIGA RENHET. Det är en högtid så viktig att kyrkolagen kallar den obligatorisk helgdag. Den som kan ska delta i mässan.

Maria blev ”från det första ögonblicket av sin tillblivelse genom en enastående nåd och ett särskilt privilegium av Gud den allsmäktige, med hänsyn till Jesu Kristi – hela människosläktets Frälsares – förtjänster, bevarad fri från varje fläck från arvsynden” (*Katolska kyrkans katekes*, nr 491).

Vad menas? Att Maria är **första tecknet på vad frälsning betyder för varje kristen**: Gud har – skriver Paulus – utvalt oss i Kristus ”till att stå heliga och **fläckfria** inför sig i kärlek” (Ef 1:4). Hela meningen med den gåva som Marias kropp bar inom sig, Jesus, var ju att befria oss från synden, det andliga ormgift vi har i blodet och som vi tyvärr ger vidare från generation till generation (“arvskulden/arvsynden”). Varje kristen blir i dopet renad från ”arvsyndens

fläck” (*Katolska kyrkans katekes*, nr 402-409 och 1250), men Marias roll är speciell: redan innan Jesu ankomst, ja av evighet är hon utvald att bli hans *första* boning. Av hennes egen kropp ska hans kropp byggas. Det är något oerhört stort – och hon själv förbluffas när hon får veta det av ängeln Gabriel. Vi ska alla på var sitt sätt vara Guds boning, hans tempel. Det är en nåd som vi människor förvärvar *efter* Jesu korsdöd – dopets nåd. Men Maria får del av denna nåd redan i förväg. *Så* skapad, *så* utrustad från sitt livs början kunde hon helhjärtat välkomna Gud med det stora JA som alla andra Evas barn har så svårt för att uttala. När Gabriel träder in i den unga flickans liv i Nasaret konstaterar han att hon är ”full av nåd” (jfr Luk 1:28). Det sägs så högtidligt att man känner att det närmast är hennes titel eller andra namn. Marias fullständiga överlåtelse till Guds vilja (”Se, jag är Herrens tjänarinna, må det ske med mig som du har sagt”, Luk 1:38) bevisar att denna nåd är helt verksam i henne. Andens kraft är där. Maria är så att säga döpt i förväg.

Denna unika kvinna är allt vad *advent* står för: glad förväntan, öppet sinne, grönska mitt i vintern. Ja, i denna mörka världs ”fruktträdgård” (mänskligheten), där alla Evas barn var som sjuka och döende träd, planterade Gud ett nytt träd (Maria) som inte var smittat av arvskulden och som därmed kunde bära den frukt han ville ge världen: sin Son. Maria är därmed början på ett nytt folk, som behagar Gud, Jesu Kristi kyrka. Hon är trädgårdsmästarens ursäkt att inte hugga ner hela fruktträdgården (se Luk 13:6-9), vilket han annars hade haft god anledning till.

Hon som inte syndade, hon blev syster till alla syndare, deras försvarsadvokat inför Gud. Hon står där, liknar alla andra, men bär på en underbar hemlighet. Obunden av synden hade hon båda händer fria att räcka världen dess medicin: Jesus. Hon är ur bilden för den helt igenom renade, ja ”vaccinerade” människan, som Gud vill älska fram i var och en av oss. Hade Maria inte utrustats med denna speciella nåd, då hade Guds Ande varit som Noas duva som inte fann någon ”plats där den kunde vila” (1 Mos 8:9) och Gabriel hade tvingats återvända med oförrättat ärende till himlen. Vi hade alla varit illa ute och ännu bara *Evas barn*, dödens barn.

Maria Immaculata, den obefläckade avlelsen, hon som är utkorad och fullständigt ren, är en stötesten för många. I protestantisk tradition vill man inte veta av denna del av vår kristna tro. Även många katoliker känner irritation över denna lära för att de har för sig att Maria därigenom kommer på distans av oss andra som är syndare. Men det är tvärtom: hon kommer nära. Hennes son är en gåva till syndare (Matt 9:13). Maria visar oss att alla har en särskilt plats i Guds plan. Det fanns mycket som Maria inte kunde men som du och jag kan. Och ska. Vi behövs alla i Guds frälsningsprojekt. Varje kuggjul är viktigt.

Maria är central. Redan på 100-talet lärde kyrkofadern *Justinus* att Maria var en ny Eva, en kontrast till allt som varit innan:

Eva, som var en ofördärvad jungfru, födde synd och död efter att hon tagit emot ormens ord. Jungfru Maria däremot var full av tro och glädje när ängeln Gabriel bringade henne det glada budskapet (Dial. Tryph., 100).

Ett annat helgon, också från 100-talet, biskopen *Ireneus av Lyon*, skriver hur döden kom in i världen genom Eva och livet genom Maria:

Genom sin lydnad blev hon för sig själv och för hela människosläktet orsak till frälsningen. Den knut som orsakades av Evas olydnad löstes upp genom Marias lydnad; vad jungfrun Eva band genom sin otro, det löste Maria genom tron.

(*Adv. haer.*, 3:22:4, här från *Katolska kyrkans katekes*, nr 494)

Hur man än vill tolka dessa ord, så vittnar de om en stark medvetenhet om Marias universella betydelse hos de första generationerna av kristna. Varifrån kom då den stora kontrasten mellan Maria och Eva? Hur kunde det komma sig att Maria var så annorlunda? Det enda rimliga svaret är: **genom ett enastående ingripande från Guds sida.** Just syndafallsberättelsen lär oss ju att ingen människa av egen kraft kan ge Gud sitt helhjärtade JA. De tidiga kyrkofädernas ord banar vägen för kyrkans insikt att Maria är en helt egen och speciell utgångspunkt i frälsningshistorien, hon är den som bevarats fri från personlig synd. Maria är som en plan, rak landningsbana mitt i urskogen, bland klippor och skrevor, som Guds "flygplan" kan landa på. I henne har Gud förverkligat sin uppmaning hos Jesaja om att vägen för Herren ska banas i öknen, berg ska sänkas och dalar fyllas igen (Jes 40:3-4). *I Maria är allt som Gud vill.* Där kan Gud "landas". Denna landningsbana fick Gud själv skapa sig och det gjorde han i Maria.

Om någon förargas över detta och vill påstå att Maria var en syndig människa så får de bevisa det. Visa oss Marias synd! Var det en synd att hon välkomnade Guds vilja och kallade sig Herrens tjänarinna och mer än gärna vill uppfylla hans vilja? Vi ser henne i Lukas evangelium *lyssna* till Guds ord, vi ser henne *begrunda* det, vi ser henne *bevara* det i sitt hjärta, och – framför allt: vi ser henne omedelbart *handla* efter det utan att hållas tillbaka av synd och tveksamhet (Luk 1:26-38; 2:19; 2:21; 1:39). Var är synden? Vi ser henne i Jesu sällskap, alltid diskret i bakgrunden, var det en synd? Under korset fasa stannade Maria kvar när de utvalda apostlarna och lärjungarna tog till flykten (Joh 19:25-27). Vem skulle våga kalla det för en synd? Under kyrkans första tid förblev Maria en trogen medlem av kyrkan. Hon måste ha varit en central figur för hon är den enda som nämns vid namn i Apostlagärningarna tillsammans med listan

över apostlarna i nattvardssalen (Apg 1:13-14). Var det en synd att hon var förblev trogen mot sin sons kyrka? Det är inte vi katolska kristna som måste försvara Marias syndfrihet. Det gör Skriften och traditionen.

Marias syndfrihet är en viktig del av det glada budskapet, den påminner oss om att frälsningen från syndens herravälde faktiskt finns – den är verklig! – men också om att den helt och hållet är Guds initiativ och inte någons förtjänst. Var och en av oss är utvald att delta på särskilt sätt i Guds frälsningsplan, och Guds nåd verkar på djupet: innan vi kan göra något gott ger han oss alltid gåvan, friheten att kunna det. Vi lyfts ur syndens trask genom hans nåd. Maria var fullständigt fri, ty synd är *ofrihet*, en hämning som skadar vår rörelsefrihet. **Maria är den hon är för att Gud vill det.** Det är oförtjänt nåd, en gåva hon inte själv har meriterat sig för. Så är det också med oss. Där står vi på samma nivå som hon, vår moder och syster i kyrkan. Ingen ska känna obehag inför denna kvinna vid vår sida!

Jubla idag, för Maria är här. Hon bär på ett barn som kommer att likna henne och som hon själv liknar. Jubla med denna unga mor, för Guds Son är också hennes son, hon som fick den fantastiska gåvan att vara gryningen som visar att solen snart går upp.

Kristus kom, och han ska en gång återvända i härlighet. Inför denna andra soluppgång är du och jag viktiga aktörer. Vi har vår plats och uppgift i det stora sammanhanget, och vi utrustas med de gåvor som behövs. Vi ska tacka Gud för den speciella roll Maria fick — men inte underskatta vår egen.

Ur en kommentar av den helige *Anselm av Canterbury* till ängeln Gabriels hälsning:

Du kvinna, full, ja överfull av nåd, det är med din överflödande kärlek som hela skapelsen bestänkes och får liv på nytt! Skaparen har inte blott skapat sin skapelse. Än mer, Skaparen har framgått ur skapelsen. Gud föder sin Son och jämlike ur sitt hjärta och älskar honom som sig själv. Han ger honom åt Maria, och han låter honom framgå ur Maria. Gud födde honom, genom vilken allt har blivit till; Maria födde honom genom vilken allt har blivit frälst. Ja, Herren är sannerligen med dig, du som av Herren fått en sådan ställning att hela skapelsen tillsammans med honom har så mycket att tacka dig för!

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, från första ögonblicket beredde du den saliga Jungfrun till en värdig boning åt din Son. Därför ber vi dig att du, som med tanke på att Kristus skulle

dö för alla människor, bevarade henne ren från varje fläck, ville helga också oss, så att vi på hennes förbön når vårt mål hos dig.

Särskilda läsningar på denna dag:

1 Mos 3:9-15, 20; Ef 1:3-6,11-12 och Luk 1:26-38

9 december

JUAN DIEGO CUAUHTLATOATZIN (1474-1548)
GORGONIA (ca 300 – ca 370)

Den helige JUAN DIEGO CUAUHTLATOATZIN (= den helige Johannes Didacus) var en kristen indian i nuvarande Mexiko. Hans vision av jungfru Maria i Guadalupe var upphovet till den berömda vallfärdsorten där. Händelsen beskrivs nedan, se 12 december.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, du som genom den salige Johannes Didacus har visat den allraheligaste Jungfrun Marias kärlek till ditt folk, låt oss på hans förbön följa vår Moders råd som gavs i Guadalupe och i allt kunna uppfylla din vilja.

Också i dag:

Den heliga GORGONIA (300-talet) i staden Nazianz i Kappadokien (nuvarande Turkiet) kallades för ”de blindas öga, de förlamades fötter och de föräldralösa moder.” Hennes bröder blev också vördade som helgon (Gregorios ”teologen” och Caesarius). Hon själv lät sig döpas i hög ålder tillsammans med sin man, barn och barnbarn. Gorgonia bar inga smycken – bara så kände hon sig vacker, tyckte hon.

Heliga Gorgonia, du älskade kyrkans gudstjänst och tjänade Gud i de mest utsatta och hjälplösa. Be för oss att vi i denna adventstid lär oss att sätta kärleken till Gud och vår nästa högre än något annat.

10 december

EULALIA (292-304)

Den heliga EULALIA (i Lusitanien, dagens Portugal) var ett fromt barn under den fruktansvärda kyrkoförföljelsen i början av 300-talet. Hon gick till den romerske ståthållaren i Mérida. Framför Kristushatarens ögon rev hon ned en

avgudabild och trampade på den. Flickan torterades och brändes på bål. Det var i dag år 304. Hennes agerande kan diskuteras. Minnet av henne dör aldrig.

Heliga Eulalia, du barn vars tro besegrade all jordisk rädsla. Be för alla barn som idag döljer sin tro på Jesus för att undgå kritik och hån från de vuxnas sida, att de vågar stå för sin tro och möter respekt för sin övertygelse.

11 december

DAMASUS I (ca 305-384)

Hedendomens kollaps i Rom i mitten av 300-talet skapade ett tomrum där den växande men splittrade kyrkan fick ta allt större ansvar för samhället. Valet av aposteln Petrus trettiosjätte efterträdare – den helige DAMASUS I – föregicks av blodiga gatustrider. Som påve såg han till att de biskopar som lutade åt *arianismen* avsattes. Denna nya lära förnekade Kristi gudom och preexistens hos Fader och alltså påstod att det fanns en tid då Kristus ännu inte hade funnits. Det var en lära som var mer lättfattlig än den katolska och den skördade stora framgångar. Damasus fruktade inte deras stora inflytande vid kejsarhovet. Damasus vann överklassens stöd, och år 380 upplevde han även slutet på det officiella dyrkandet av de gamla gudarna i Rom. Den katolska kyrkan proklamerades som statsreligion och blev därmed en politisk maktfaktor för all framtid. Påven uppdrog åt den helige *Hieronymus* att översätta Bibeln till folkets språk latin i en enhetlig version (som senare kom att kallas Vulgata), och han var själv bibelkunnig. Damasus gjorde allt för att bevara minnet av kyrkans martyrer, dessa som hade gett sina liv för Kristus och som vördades i Roms katakomber. Där lät han sig själv begravas, och där hittades på 1850-talet en inskription som Damasus författat, huggen i marmor, en talande och passande symbol för en påve som satte sin prägel på samtid och eftervärld.

Ur den helige Augustinus skrift om det rätta vördandet av helgon, *Mot Faustus*, från 400-talets början:

Det kristna folket håller martyrernas minne i helgd genom att högtidligt begå deras festdagar. Detta sker för att sporra till efterföljelse, och för att vi skall få del i deras förtjänster och hjälp av deras förböner. Men vi reser inga altaren åt martyrerna, även om vi håller högtid vid martyrernas minnesvårdar. Men den kult som kallas latreia, tillbedjan, är den tjänst som är reserverad för gudomen, och med den dyrkar vi dem inte eller lär att de skall dyrkas, utan den tillkommer endast Gud.

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, den helige påven Damasus vördade och älskade dina martyrer. Låt också oss hålla dessa dina vittnen i levande och kärleksfullt minne.

Särskilda läsningar på denna dag: Apg 20:17-18a, 28-32, 36 och Joh 15:9-17

12 december

VÅR FRU AV GUADALUPE
JEANNE-FRANCOISE DE CHANTAL (1572-1641)

1531, några år efter spanjorernas brutala erövring av Mexico visade sig Jungfru Maria i strålande glans för indianen Juan Diego Cuauhtlatoatzin (= den helige Johannes Didacus, som firas 9 december) och begärde att en kyrka skulle byggas på platsen. Hans biskop övertygades inte om autenticiteten i hans upplevelse förrän Maria lät Juan Diego plocka alla sorters vackra blommor på berget – på vintern! När han lämnade dem till biskopen fanns på hans poncho plötsligt en bild av den heliga Jungfrun. Bilden finns ännu att beskåda och lockar tiotusentals pilgrimer, i synnerhet ättlingar till spanjorer och indianer, till Guadalupe varje år, i synnerhet i dag.

Vår Fru av Guadalupe lovade Juan Diego att på denna plats ”lyssna till deras klagan och befria dem från elände, olyckor och sorger” – en evigt aktuell längtan på denna helkristna kontinent med alla dess skriande sociala orättvisor.

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, barmhärtighetens Fader, du som har ställt ditt folk under den allraheligaste Gudsmoderns enastående beskydd, låt alla som åkallar den saliga Jungfrun av Guadalupe växa i trons glädje och söka folkens utveckling på rättvisans, rättfärdighetens och fredens vägar.

13 december

LUCIA (286-304)

Ska man jubla, skratta eller gråta åt det svenska LUCIA-firandet i vinterns mörkaste tid? Lucia dog för sin trohet mot Kristus, inte för att bli anledning till skönhetstävlingar, helst för blondiner (ett nyligen framfört krav i rasistiska kretsar, som om flickan från Syracuse på Sicilien vore vikingaättling). Flickan Lucia ville försvara sin kroppsliga integritet mot en romersk soldat. Hon sägs ha rivit ut sina ögon för att avvärja hans närmanden – eller var detta möjligen en del av den hämnd hon utsattes för (och som gjorde henne till de blindas skyddshelgon)? Vi katoliker kan ogilla förvrängningen av denna minnesdag, som egentligen tillhör oss, och känna oss moraliskt överlägsna den okunniga

hopen. Men vi ska acceptera och se det vackra i det svenska firandet som det är (med alla dess vackra sånger!) och peka på dess ursprungliga innebörd och vörda Lucia genom att kämpa för utsatta flickor och mot hederskulturen – och sprida det kristna budskap hon stod för som ett ljus i mörkret: ”I Ordet var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det” (Joh 1:4 f).

*Mot den mörka vinterhimlen
stiger flammorna från bålet
där Lucia in i döden
vittnar om sin Herre Kristus.
Gud, ge oss sådan tro!
Lär oss leva till din ära,
var oss in i döden nära.*

*När vårt sinne tyngs av mörkret,
när vi famlar genom natten,
sänd oss då, Gud, dina vänner
till att lysa vägen för oss.
Gud, ge oss hopp och mod!
Dina helgon må oss lära
att med frid vår svaghet bära.*

*Ljuset övervinner mörkret.
Jesus, alla helgons seger,
ge oss kraft, som åt Lucia,
gör oss trogna intill änden.
Gud, ge oss sådan tro
att vi med din helgonskara
får för evigt hos dig vara.*

(Cecilia 218).

Kyrkans bön på denna dag:

*Herre, låt oss känna hjälp och ljus i mörkret av den heliga Lucias förbön i dag,
när vi firar hennes himmelska födelsedag i hoppet om att själva en gång dela
hennes ära.*

Särskilda läsningar denna dag: 2 Kor 10:17 – 11:2 och Matt 25:1-13

14 december

JOHANNES AV KORSET (1542-1591)

Strävar du efter personlig helgelse, att komma Kristus närmare, då kan du få problem. Du kan rent av drabbas av ”själens dunkla natt.” Den helige 1500-talsmunken JOHANNES AV KORSET sattes i en mörk fängelsehåla av sina medbröder för att han ville att de skulle leva mer troget sin ordensregel, det vill säga mer troget evangeliet och den som har gett oss evangeliet. Efter månader av isolering, där han författade sin andliga poesi, lyckades han fly — på natten. Tillsammans med den heliga *Teresa av Avila* skapade han en radikalare gren av karmelitorden. Den lille, lärde och milde munken blev en av kyrkans allra största och viktigaste mystiker och andliga författare (om inte den störste näst aposteln Paulus). Hans texter har utgivits på svenska av vår tids karmeliter i Norraby och Glumslöv – en bra julklapp, förresten. Läs och känn ”bredden och längden och höjden och djupet” (Ef 3:18) av det inre livet i Kristus, den i vilken gudomens hela fullhet bor (Kol 2:9).

Ur en dikt av den helige Johannes av Korset:

*En evig källa har i lönndom runnit,
jag vet så väl var den sitt läger funnit,
fast natten råder.*

*Ett evigt källsprång är i lönndom givet
oss i det livets bröd som ger oss livet,
fast natten råder.*

*Här bjuds de varelsor som världen rymmer
att mätta sig med vattnet, fast det skymmer,
ty natten råder.*

*Den dolda brunnen som min längtan målar,
i detta livets bröd den för mig strålar,
fast natten råder.*

(*Cecilia* 30, övers. Hjalmar Gullberg).

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, i den helige prästen Johannes visade du vad det vill säga att förneka sig själv och älska korset. Lär oss att leva som han, så att vi sedan får skåda din eviga härlighet.

15 december NINA eller KRISTINA av Georgien (död ca 330)

Gud behöver tydligen inte mycket om han vill omvända ett folk. År 395 berättade den georgiske prinsen Bakur för kyrkohistorikern Rufinus om sitt lands apostel som hade levt ett halvt sekel tidigare, en främmande slavinna som de georgiska barbarerna kallade NINA eller KRISTINA (för att hon trodde på Kristus). Hennes godhet förbluffade dem. När det också började ske under kring henne, exempelvis att drottningen blev frisk på hennes förbön, byggde kungen en kyrka och skaffade en biskop till landet. Nina vördas i dag av ett folk som återknyter till sina kristna rötter efter traumat med 1900-talets ateistiska diktaturer.

Heliga Nina, ingen känner till ditt verkliga namn, och du själv var för blyg för att låta det bli känt. Be för oss som i dag förkunnar den kristna tron, att vi litar mindre på egna förmågor och helt på den Gud som kan göra under av våra minsta ansträngningar.

16 december PHILIP SIPHONG OUPHITAH OCH DE THAILÄNDSKA MARTYRERNA (dödade 1940)

Det buddhistiska Thailand, tolerant (fast likgiltigt) mot det kristna budskapet, uppflammade främlingshat och kristendomsfobi i samband med politisk oro 1940. På denna dag dödades kateketen PHILIP SIPHONG OUPHITAH av polisen för att han vägrat förneka sin kristna tro. Kort därefter avrättades även det äldre köksbiträdet AGATHA PHUTTA, samt två unga nunnor, AGNES PHILA och LUCIA KHAMBANG och tonårsflickorna CECILIA BUTSI, BIBIANA KAMPAI och MARIA PHONG. Alla sju helgonförklarades år 1989. Observera att flera av dem har samma namn som fornkyrkliga romerska martyrer.

Om liknande förföljelser drabbar vårt samhälle – är vi redo?

Heliga sju martyrer från Thailand, också idag uppvisar världen stora kontraster mellan vänlighet och brutalitet, överdådig rikedom och förnedrande fattigdom, öppenhet och likgiltighet inför Kristus. Be för kyrkan i Asien och hos oss om styrka att stå fasta, även om världen gaddar sig samman mot Kristus, vars budbärare vi är.

17 december

WIVINA (ca 1109 – ca 1176)

Förbanna inte mörkret, tänd ett ljus. Heliga WIVINA från Belgien, abbedissa på 1100-talet, tänkte så. Genom ett under fick hon en gång ett släckt ljus att brinna igen. Hennes kloster hade ett gott rykte, även om vissa av hennes nunnor anklagade henne för att inte vara tillräckligt sträng. Wivina avvisade kritiken bestämt. Med mildhet kommer man längst (jfr Ords 15:1; Ef 6:9). Man fångar fler flugor med honung än med ättika.

Heliga Wivina, än idag vallfärdar människor till din viloplats i Orbais för att be och för att se din psaltarbok som bevaras där. Tänk på oss som nu vill skingra adventstidens mörker med tända ljus. Be för att vi kan skapa samma atmosfär av värme och bön kring oss som en gång rådde omkring dig.

18 december

SAMTHANN (Samantha, död 739)

Vi krånglar till vårt andliga liv. ”Ska man stå, sitta eller knäböja när man ber?” frågade en munk den irländska 700-talsnunnan SAMTHANN (Samantha). Hon svarade: ”Ja det är rätt att be när man står, sitter, knäböjer eller ligger”. En annan sa: ”Jag ger mig av på pilgrimsresa!” ”Guds rike kan man nå utan att korsa havet” var helgonets svar.

Samthann, som grundade ett känt kloster i Clonbroney i Irland, bör ha känt den helige biskopen av Salzburg, *Virgilius* (se 27 november). Hon kan mycket väl ha varit hans andliga rådgivare när han var ung.

Heliga Samthann, ditt enkla liv lärde dig att skilja väsentligt från oväsentligt. Be för oss som snart firar vinterns största högtid. Må vår inre förberedelse gå före den yttre, så att vi uppriktigt biktar våra synder och kan gå festen till mötes med renade hjärtan.

19 december

SUSANNA (Gamla testamentet)

Gamla Testamentets hjältar räknas också som helgon. Daniels bok, kap 13 (i Bibel 2000 kallas kapitlet för ”Tillägg till Daniel, A”) bevarar minnet av den kyska SUSANNA som drogs inför domstolen av två gamla män som påstod att de hade sett hur hon varit otrogen mot sin make. Sanningen var att de själva hade försökt tvinga henne till sex men inte lyckats. Pojken Daniels vittnesmål räddade den oskyldiga kvinnan från lagens strängaste straff. De gamla männen dömdes istället.

Susanna från Gamla testamentet kan stå för alla kränkta kvinnor som modigt fasthållit sanningen: att de var oskyldiga till det som skedde, och som satt sitt hopp till Gud. I domstolen lät hon sig inte knäckas: *Gråtande såg hon upp emot himlen, ty i sitt hjärta förtröstade hon på Herren* (Till Dan A:35). Berättelsens tillblivelse och de närmare omständigheterna kring dess kvinnliga huvudperson känner vi inte och det spelar mindre roll: vad som än ligger bakom så beskrivs här de benhårda realiteter som gäller i många kvinnors liv. Att be om Susannas förbön är att erkänna frågans ständiga aktualitet och dessa drabbade kvinnors särskilda plats i Guds hjärta.

Heliga Susanna, kvinnor utsätts än i dag för alla sorters övergrepp. De misshandlas och reduceras till objekt för mäns lustar. Be om omvändelsens nåd för alla de förövre som har kränkt både sin egen och sina offers värdighet genom otillbörliga närmanden, kränkningar och övergrepp, eller genom otrohet mot sin maka. Be för dem som fastnat i prostitutionens förnedring och i porrträsket. Må nästa generation resa sig emot allt detta och vittna om en ny respekt för varje persons integritet.

20 december

VINCENTE DOMENICO ROMANO (1751-1831)

Ge aldrig upp när du vet att det du står för det som är rätt och sant. Den salige VINCENTE DOMENICO ROMANO var kyrkoherde i sin hemstad nära Neapel under nästan fyrtio år av förfärliga prövningar (politisk förföljelse, fransk ockupation, socialt elände). Han levde enkelt och tog hand om föräldralösa barn och ungdomar, och han försvarade arbetarna mot arbetsgivarnas hänsynslösa utsugning. När vulkanen Vesuvius ödelade området 1805 var han mycket aktiv i hjälparbetet. Den krossade kyrkan byggde han upp igen med egna händer. Det här var inte bara en kyrkoherde – det var en i ordets sannaste mening PRÄST.

Salige Vincente Romano, du lät dig inte skrämmas av några motgångar när det gällde kyrkans och de utsattas sak. Be inför Gud för oss som så ofta ger upp och inte tar itu med de svårigheter vi möter.

21 december

PETRUS CANISIUS (1521-1597)

Skolor, böcker, reträtter, socialt arbete, predikningar och folkbildning var katolska kyrkans svar på protestantismens frammarsch under andra hälften av 1500-talet. Jesuitprästen PETRUS CANISIUS skickades av *Ignatius av Loyola* till den andliga huvudfronten: de tyskspråkiga länderna. Han grundade jesuitkollegier med skolor som erbjöd gratis undervisning med dåtidens bästa pedagogik, och han stod i kontakt med nästan alla tidens viktiga personligheter.

I sitt umgänge med protestanter var han alltid försonlig och saklig. Canisius var den allvarlige och outtröttlige eldsjäl, motorn bakom den katolska förnyelsen som kallats "motreformationen" eller bättre "den katolska reformen". Han var aktiv vid kyrkomötet i Trento (Tridentinum, 1545-63) som skulle rycka upp den förfallna kyrkan, och som också protestanterna var inbjudna till (men de kom inte). Liksom sin senare medbroder, den helige Roberto Bellarmin (17 september), skrev han en katekes som blev en stor succé och spreds i många upplagor.

Den flitige prästen tog sig tid att tigga mat och kläder till behövande. När han ledsagade dödsdömda till avrättningen stannade han kvar hos dem till sista minuten och upphörde inte att trösta dem. I hög ålder kunde man se honom diska i medbrödernas kök med darrande händer eller tvätta golv i dammiga korridorer fast han knappt kunde gå längre. Påven Leo XIII kallade Canisius för "Tysklands andre apostel" (efter Bonifatius, som var den förste, se 5 juni). Han helgonförklarades 1925 av Pius XII som även utnämnde honom till kyrkolärare.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, du rustade den helige prästen Petrus med kraft och lärdom till värn för den katolska tron. Hör hans bön att de som söker sanningen skall finna dig och de som redan funnit dig blir fasta i sin tro.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 4:1-5 och Matt 5:13-19

22 december

FRANCESCA XAVIERA CABRINI (1850-1917)

Rädd att få många barn? Ditt tionde barn kan bli helgon. Ett sådant barn nummer tio var den lilla FRANCESCA XAVIERA CABRINI, för bräcklig för att bli antagen som nunna, ändå stark nog att själv starta en kvinnokongregation som tog hand om föräldralösa barn och sjuka. Påven sände dem till USA. Där utnyttjades italienska emigranter grovt i den tidiga kapitalismens industrisamhälle. Med ofattbar energi – och trots motstånd, också inom kyrkan själv – skapade de skolor, barnhem, sjukhus.

Heliga Francesca Xaviera, efter ett långt liv i Herrens tjänst satt du ännu och packade klappar med godis till barn i Chicago denna dag före jul 1917, när han kallade dig hem till sig i himlen. Be för oss som nu förbereder julens högtid. Må Guds Son ta gestalt i oss, så att vi blir äkta kristna som berörs av människors nöd och beslutsamt gör vad vi kan för dem.

23 december

JOHANNES CANTIUS (1390-1473)

Tjuvarnas skyddshelgon, teologiprofessorn JOHANNES CANTIUS (Johannes av Krakow/Johannes av Kęty), sov på golvet och åt aldrig kött. På en pilgrimsresa till Rom tog rövare ifrån honom allt han hade. ”Har du något undangömt?” ville de veta och han svarade nej. Strax efter upptäckte han lite småmynt i fickan. Den ovanligt godhjärtade mannen fick dåligt samvete. Han sprang efter dem, bad om ursäkt för att han sagt fel och gav dem mynten. De förbluffade skurkarna omvände sig på fläcken. Johannes Cantius var också berömd teolog i Kraków och väl sedd på kalasen i överklassen. Han kom en gång till ett sådant kalas i fattiga kläder och släpptes därför inte in. Då återvände han i finfin kostym och då gick det bättre. Under måltiden råkade en tjänare spilla sås på kostymen. ”Det gör inget. Låt min kostym smaka såsen. Det var ju egentligen den som var bjuden” sade Johannes.

Tiggare fann alltid plats hos professorn och hans studenter, de togs emot som Jesus Kristus själv. I Jerusalem riskerade han livet genom att försöka förkunna evangeliet för muslimer. Märkligt nog ville ingen döda den gode pilgrimen. Han avled i frid efter ett heligt liv, hemma i Polen, julafton 1473.

Den helige Johannes Cantius visade med sitt liv att ingen, absolut ingen, är utesluten från Guds kärlek. Må han bistå oss med sin förbön inför Gud, alla fattigas Fader, så att vi får gåvan att bemöta alla, även våra fiender, med charm och godhet såsom han.

Ord av påven Clemens XIII (d. 1769) om den helige Johannes Cantius:

I gärning och ord fanns inget beräknande eller falskt hos honom. Det som hjärtat tänkte, det vittnade munnen om. Om han anade att någon skulle ta anstöt av hans uppriktiga sätt att tala, bad han ödmjukt om förlåtelse för både sitt eget och den andres fel, innan han närmade sig altaret.

Kyrkans bön på denna dag:

Allsmäktige Gud, låt oss efter den helige Johannes föredöme växa i kunskapen om Kristus och genom barmhärtighet mot alla finna barmhärtighet hos dig.

Särskilda läsningar denna dag: Jak 2:14-17 och Luk 6:27-38

24 december

ADAM och EVA, våra stamföräldrar

ADAM och EVA (ja, de allra första) vördades i dag officiellt i de gamla kyrkorna i Österlandet. Här i Väst gjordes det på en mer folklig nivå. På 1500-talet började man i Tyskland att ställa upp ”paradisträd” i hemmen med äpplen för att hedra våra stamföräldrar. Av det blev så småningom vår julgran.

Men vilka var Adam och Eva? Bibelns skapelseberättelse talar symbolspråk, omöjligt att dra några historiska slutsatser av. Men den har en evigt giltig poäng: från tidigaste början står människorna konstant i spänningsfältet mellan gott och ont, och vi syndar tyvärr – ändå är vi älskade av Gud. När och hur det började finnas riktiga människor med en odödlig själ vet bara Gud som styr allt.

Vetenskapen verkar i dag bekräfta alla människors gemensamma ursprung, det sägs att DNA-spåren leder till Afrikas savanner, de öppna vidder som aporna aldrig vågade sig ut i. Några varelser vågade tydligen – genom en särskild nåd, en särskild begåvning, ett särskilt mod som snabbt lät dem *härskas över havets fiskar, himlens fåglar, boskapen, alla vilda djur och alla kräldjur som finns på jorden* (1 Mos 1:26). När uppstod den självreflexion som skiljde dessa tilltagsna nydanare från alla andra levande varelser? När slog den blixtner som präglade *Guds avbild* i skapelsens lera? För någon eller några måste ju ha varit de första som lyfte blicken och medvetet sökte sin Skapare.

Visst var allas vår mamma och pappa en gång där i det grönskande, öppna landskapet, där man kan springa och kasta spjut. De var personer som vi, såg varandra i ögonen och log. Trots den skada som de vållade sig själva och sina barn, landsflykten från paradiset, den brutna relationen till Skaparen, älskade de ändå varandra under stjärnorna och ingen störde dem, och Gud var med, eftersom han redan före fallet hade välsignat deras förening.

Bilder av Jesus på korset visar vid dess fot ett kranium, Adams skalle (så också i vårt svenska altarmissale i början av den eukaristiska bönen). När Kristus steg ner i dödsriket mötte han Adam och Eva och tog dem vid handen och drog upp dem ur gravens djup till saligheten i sin närvaro, ett vanligt ikonmotiv. Vi hoppas komma dit där våra föräldrar finns. Vi, Evas landsflyktiga barn, ropar till den nya Eva, Maria: ”Vänd dina barmhärtiga ögon mot oss och visa oss efter denna landsflykt din Son, vår broder, liksom vi ättling till Adam och Eva” (jfr *Salve Regina*).

Att tänka på Adam och Eva är som att lyssna till ett inre eko från tidernas morgon, en krypterad kod inom oss, en hälsning från dessa våra ur-föräldrar: *Ni är alla våra barn, en enda familj, syskon. Lämna ingen utanför. Gud välsigne er. Vi älskar er. God Jul.*

Herre, vår härskare,

*väldigt är ditt namn över hela jorden.
När jag ser din himmel, som dina fingrar format,
månen och stjärnorna du fäste där,
vad är då en människa att du tänker på henne,
en dödlig att du tar dig an honom?
Du gjorde honom nästan till en gud,
med ära och härlighet krönte du honom.
Du lät honom härska över dina verk,
allt lade du under hans fötter:
får och oxar, all boskap,
och markens vilda djur,
himlens fåglar och havets fiskar,
allt som vandrar havets stigar.
Herre, vår härskare,
väldigt är ditt namn över hela jorden.*

(Psaltaren 8).

25 december

**JULDAGEN – HERRENS FÖDELSES HÖGTID
ALBERT CHMIELOWSKI (1845-1916)**

Doften av ett nyfött barn. Att försiktigt stödja dess huvud. Pyttesmå fingrar. Närhet. Över oss vinterhimlen med stjärnor och ändlösa avstånd, fotspår av Skaparen vars händer omspanner allt. På marken runt omkring ligger snötäcket, molnens mjuka renhet har strötts ut över jorden. *Ögat häpnar över denna vita skönhet, och hjärtat hänförs av flingornas fall* (Syr 43:18; jfr Jes 55:10-11). Så utgick före all tid Guds Ord ur Gud själv, hans väsen är att vara gåva, att ge sig själv. Guds fullkomliga lycka, hans insikt om sitt eget väsen, ekar i evighetens spegel: Sonen älskas fram, han som är "Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud." Begriper Maria vem det är hon lindar och lägger där i djurens krubba? Kan hon förklara om vi frågar? Hon ler och viskar lyckligt: "Ingenting är omöjligt för Gud".

Ur en predikan av den helige Augustinus:

Vilken större Guds nåd kunde väl lysa för oss än att han som har den enfödde Sonen gjorde honom till Människoson, för att i sin tur göra människors barn till Guds söner? Sök efter förtjänst, sök efter orsak, sök efter rättfärdighet, och se om du finner något annat än nåd.

En av kyrkans många böner under julhelgen:

Allsmäktige Gud, du som underbart har skapat människan och ännu underbarare har återställt din bild i henne, låt oss få del av hans gudomliga natur som för vår skull har blivit sann och verklig människa, din Son Jesus Kristus, vår herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Juldagens särskilda läsningar:

Mässan tidigt på morgonen: Jes 62:11-12; Tit 3:4-7; Luk 2:15-20

Mässan under dagen: Jes 52:7-10; Heb 1:1-6; Joh 1:1-18

Också idag:

Det finns helgon för varje dag, även juldagen. Juldagens helgon glöms lätt – liksom alla vi som fyller år idag! ALBERT CHMIELOWSKI – eller Broder Albert – från Krakow i Polen helgonförklarades år 1989 av den helige påven Johannes Paulus II som hade varit ärkebiskop i just denna stad. Albert grundade 1888 de s.k. albertinerbröderna och albertinersystrarna (själv kallade han dem för ”Bröder och systrar i den helige Franciskus tredje orden”). Han tog hand om hemlösa, anordnade värmestugor och härbärgen och även verkstäder för dem. Broder Albert, de mest utsattas broder, dog i dag, år 1916.

Helige Albert, du var som de okända människorna i Betlehem som en gång ordnade en plats i stallet åt den heliga familjen. Må din förbön för oss på just denna dag hjälpa oss att förvandlas till välkomnande, inkluderande och solidariska kristna! Amen.

26 december

STEFANOS – URKYRKANS MARTYR

”Håll tyst. Försvinn härifrån!” Jesus och hans kyrka avvisas från första stund. Det fanns inte plats för honom i de fina härbärgena, och hans budskap kommer att bemötas med stenkastning. Redan Annandag jul firar kyrkan en martyr: den helige diakonen STEFANOS från urförsamlingen i Jerusalem (omvandlad till ”Staffan stalleträng” i svensk jultradition). Hans predikan om den korsfäste Jesus Messias retade upp de makthavare som redan hade avvisat Jesus. Det var de som satte sitt framtidshopp till det gigantiska tempelbygget, till religionsindustrin som skulle behaga Gud och ge folket styrka i väntan på en segerrik Messiahjältes ankomst. Templet var dessutom arbetsplatsen som tusentals familjer var ekonomiskt beroende av. Stefanos orädda tal inför det mäktiga råd, som Jesus stått bunden inför kort tid innan, är skarpt: Israels

historia handlar om motvilja och avfall från Gud, om överdriven fixering vid templet som helig plats, om förföljelse av Guds sändebud, de sanna profeterna som förutsade den Frälsarens ankomst. Kort sagt: om uppror mot Guds helige ande, om laglöshet och mord.

Paulus, som då ännu var en ung fanatisk farisé som kallades **Saulus**, blev vittnet som senare kunde ge Lukas detaljer om talet och avrättningen (Apg kap. 6-7). Stenandet av Stefanos blev en vändpunkt i urkyrkans historia. Den utlöste hård förföljelse, men när kristna fick fly från Jerusalem spreds budskapet allt mer. Saulus som ville utrota det lilla samfundet omvändes själv på väg till Damaskus. Han blev kyrkans främste predikant, **Paulus**.

Jesus och Stefanos hade tystats med våld, men när Guds ord en gång är sådda kan de inte annat än sprida sig. De är alltför levande, alltför sanna, alltför övertygande för att kunna hejdas. Äkta kristen förkunnelse går i Jesu fotspår: den anklagar syndarna men utan fanatism och utan vapen. Den är uppriktig men erbjuder nåd. Den förkastas men segrar. Så tar den sig fram genom tiderna, ända tills idag.

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, lär oss att efterlikna det vi vördar och älska våra ovänner, när vi nu firar honom som bad för sina fiender och förföljare till din Son, Jesus Kristus, vår herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar denna dag: Apg 6:8-10; 7:54-60 och Matt 10:17-22

27 december

JOHANNES – EVANGELIST OCH APOSTEL

Den som läser Johannesevangeliet, Johannesbrevet och Uppenbarelseboken märker trots olikheter i stil och form många likheter (uttryck som t.ex. ”vittnesbörd”, ”ljus”, ”mörker”, ”liv”, ”Lammet”, ”Ordet”). Ireneus från Lyon vars lärare var apostellärjungen Polykarpos bekräftar att den helige aposteln och evangelisten JOHANNES står bakom alla Johannesskrifterna i Bibeln. Moderna argument mot detta står på osäker grund jämfört med forn kristna vittnesbörd.

Vi katoliker firar Johannes fest idag, han som med sin broder Jakob övergav fadern i fiskebåten och lämnade allt för att följa Jesus (Matt 4:21-22). Jesus kallade bröderna för ”Boanerges” (”åskans söner”, Mark 3:17). Varför? För att pappan skällde på dem? Eller för att dessa två ungdomar hade ett häftigt

temperament (som i Luk 9:54 och Mark 10:35-41)? Vi vet inte. Johannes verkar ha varit den yngste bland alla apostlarna och stått nära Jesus på ett särskilt sätt. Det kan röra sig om släkt, vilket i så fall förklarar varför Jesus på korset anförtrot sin moder i hans vård (Joh. 19:27). Han är ”den lärjunge som Jesus älskade”, t.ex. när han i nattvardssalen vänder sig mot den skakade Jesus, lutar sig mot hans bröst och ställer frågan som ingen annan – inte ens Petrus – vågar ställa, nämligen om förrädarens namn (Joh 13:21-26; jfr 19:26; 20:2; 21:7, 20).

I Johannes texter finns en djup andlighet. När han skriver att ”Ordet blev människa och bodde ibland oss” (Joh 1:14) ser vi hur Guds skaparord (1 Mos 1:3) strålar oss till mötes i stallet i Betlehem. Han skriver spännande och man märker hur han hela tiden tänker på dem som ska läsa texterna i framtiden (se t.ex. Joh 17:20 och 20:30-31, 1 Joh 1:3, Upp 1:3). Den älskade lärjungen vet att han är utvald men vill dela detta privilegium med alla läsare. I evangeliet undviker han elegant att skriva sitt eget namn, förmodligen för att läsaren ska se sig själv som just ”den lärjunge som Jesus älskade”. Johannes är central, alltid med i den innersta kretsen kring Jesus – med Petrus och Jakob – när något viktigt händer (t.ex. Mark 9:2, Luk 8:51). Paulus kallar dessa tre för kyrkans ”pelare” (Gal 2:9). Som den ende av apostlarna stannade Johannes kvar med Maria hos Jesus under korset (Joh 19:26). Tillsammans med Petrus springer han till Jesu grav och möter den Uppståndne, och Jesu ord om honom får lärjungarna att tro att han aldrig dör (Joh kap. 20-21).

Vi vet att Johannes aldrig dog *martyrdöden* (vilket de övriga apostlarna gjorde). Men han fick ”smaka Herrens lidandes kalk” (Mark 10:38-39): han kastades bl.a. i kokande olja, men överlevde. Han deporterades i hög ålder till fängelseön Patmos, där Uppenbarelseboken blev till (Upp 1:9), hastigt nedtecknad och utan den korrekturhjälp han nog har haft när han skrev sina övriga skrifter (den lär ha skrivits på en klumpig grekiska). Ett sekel efter Jesu födelse predikar Johannes ännu i Efesos. Den helige Hieronymus berättar att åldringen fick stödjas av lärjungarnas armar och knappt orkade komma till kyrkan och tala längre. Då brukade han bara säga: ”Mina barn, älska varandra!” När lärjungarna tröttnade på att alltid få höra samma ord, frågade de honom varför han sa så. ”För att detta är Herrens bud, och om bara detta sker, så är det nog” var hans värdiga svar.

Med Johannes dog det sista direkta ögonvittnet till Jesus (1 Joh 1:1-4). Därmed var Nya Testamentets vittnesbörd avslutat och inget mer kunde komma med i Bibeln. *Kyrkans tid* tar vid, teologins tid, traderandets tid (Traditionen = att tron ges vidare). Denna tradition får vi vara en del av, än i dag, tills Herren återkommer i härlighet.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, du har avslöjat hemligheten om din ende Son genom den helige aposteln Johannes. Låt oss alltmer tränga in i kunskapen om det människoblivna Ordet med hjälp av detta djupa vittnesbörd. Genom din Son, Jesus Kristus, vår herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Joh 1:1-4 och Joh 20:2-8

28 december

DE OSKYLDIGA BARNEN FRÅN BETLEHEM

Messias? Ett barn? Den paranoide kung Herodes reagerar snabbt. En dödspatrull skickas till Betlehem och alla pojkar under två år avrättas (Matt kap. 2). Herodes liknar den egyptiske farao vars "endlösung" för de hebreiska invandrarna var att dränka deras nyfödda pojkar i Nilen. "Barnbegränsning i efterskott" har farao väl kallad sin politik. Säkert har hans propagandadrev försökt övertyga de fattiga kvinnorna om att det var för deras eget bästa, ett sätt att "lätta deras bördor" (2 Mos kap. 1).

Bibeln är en spegel som ibland förmedlar obehagliga sanningar. Det utåt barnvänliga och leende Sverige i dag kan inte förneka sin likhet med farao och Herodes. Barn ses som jobbiga, de står i vägen för ego-njutandet. Bortskämda och otacksamma vuxna jämrar sig över "barnfällan", "familjefällan" och t.o.m. "julfällan" – man ser "fällor" överallt. Bort med barnen – till dagis, fritids, idrott, teven, datorn. Om man inte lyckats ta död på dem innan födelsen, förstås: abort är en av de vanligaste "behandlingarna" på våra sjukhus, hela den industrin omsätter miljarder och man skyr inga medel för att kväva, förlöjliga, svartmåla kritiken mot abort. Medierna, skolundervisningen, t.o.m. de flesta kristna samfund bifaller nu retoriken mot de ofödda barnens naturliga rätt att leva. Det gör ont att tänka på.

Guds svar är tyst men mäktigt, han inväntar sin tid. Den lilla heliga familjen kom undan Herodes, precis som Mose kom undan farao. Klockan tickar: historiens gudlösa dynastier underminerades alla till sist av sitt eget storhetsvansinne. De gick under men dessa små hjälplösa människor, Josef, Maria och babyn, blev början på Gudsfolket som inte kan utrotas eftersom Gud alltid står på dess sida. Vill du tillhöra Gud ska du älska barn, älska graviditet, följa den helige Andes vink, vara beredd att fly från vår tids Herodessoldater om så behövs, även om det är en älskad pojkvän, en läkare, dina egna föräldrar som vill att du ska ta död på det barn du bär inom dig.

Katolska kyrkan hedrar idag DE OSKYLDIGA BARNEN FRÅN BETLEHEM med en särskild festdag. De gav sina liv för Kristus utan att ens veta om det. Fira

dagen genom att tacka Gud för livets gåva och bestäm dig för att försvara alla andras rätt att få leva, inte minst de oföddas, de svagaste ibland oss som behöver din hjälp, din röst. Gör det också för kvinnornas skull: alltför många plågas livslångt av skuld, ångest, skam och sorg efter abort. Säg ifrån, gå emot abort! Förr eller senare kommer opinionen att vända sig mot detta barbari – och det kan vara du som utlöser den. Du som är katolik: bär du själv på skuld i denna fråga, har du någon gång gjort abort eller uppmanat andra att göra det, ska du bikta det så fort du kan. Gud vill inte att du ska sitta fast i detta misstag. Gud vill förlåta dig och inte tappa bort dig. Låt inte denna destruktiva handling dra med dig ner i djupet. Sök hans förlåtelse – han räddar dig, som Jesusbarnet i Betlehem räddades.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, i dag har de oskyldiga barnen fått prisa dig, inte med ord, men med sin död. Låt oss, som med vår mun bekänner dig som Skapare och Herre, aldrig förneka dig i våra handlingar. Om detta ber vi genom din Son, Jesus Kristus, vår herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Joh 1:5 – 2:2 och Matt 2:13-18

29 december

THOMAS BECKET (1118-1170)

Statens försök att dominera katolska kyrkans beslut är en plåga i alla tider. Med sin kansler och gode vän THOMAS BECKET som ärkebiskop av Canterbury (år 1162) trodde den engelske kungen Henry II att det skulle gå lätt. Han misstog sig: med stöd av påven stred helgonet för kyrkans frihet. Thomas fick fly, men lockades tillbaka. Tre män som stod nära kungen högg ihjäl honom framför altaret i hans egen katedral medan munkarna sjöng aftonbön. Där låg Gudsmannen ensam i sitt blod, människor strömmade till men ingen vågade röra honom och ett åskväder bullrade över kyrkan. Det skedde i dag år 1170. Kristenheten i hela Europa var i chock – ett sådant brott var helt oförståeligt. Kungen fick krypa till korset och be Gud och kyrkan om förlåtelse. Thomas helgonförklarades. Dramat upprepades 400 år senare (med aktörer av samma namn) när Henry VIII på 1500-talet avrättade sin kansler, den helige *Thomas More*. Då segrade staten totalt. Kungen tog makten över kyrkan – ett övergrepp som sminkades över med det i grunden vackra ordet ”reformation”.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, livets källa, du lät den helige martyren Thomas bli vittne för det rätta utan tanke på sig själv. Lär oss att förneka vårt liv här i världen för Kristi skull, så att vi finner det i himmelriket. Genom din Son, Jesus Kristus, vår herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.

Ord av den helige ärkebiskopen Thomas Beckett:

Den sanne martyren är den som har blivit Guds redskap, den som har förlorat sin egen vilja i Guds vilja, den som inte längre begär något för sig själv, inte ens martyrskapets gloria.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 2:8-13; 3:10-12 och Matt 16:24-27

30 december EGWIN (600-talet)

Problem med människor som inte tål höra din kritik? Du är inte ensam. Den helige biskopen EGWIN (Ecgwine) från Worcester ingrep strängt mot missförhållanden i sitt stift. Han anmäldes till kung och ärkebiskop och tvingades avgå. Han fick dock påvens stöd, återvände och grundade framgångsrika kloster. Trägen vinner.

Tanken går till Ps 2:2-4:

”Jordens kungar reser sig
och furstarna gaddar sig samman
mot Herren och hans smorde.

”Vi sliter sönder deras band
och kastar av oss deras bojor!”

Han som tronar i himlen ler,
Herren ser på dem med löje.”

Helige Egwin, du avbildas med en fisk, som håller en nyckel i sin mun och så påminner du oss om att hjälpen ofta är närmare än vi tror och kan nå oss från oväntat håll. Be för kyrkans tjänare när de frestas att ge upp inför motgångar. Må de sätta allt sitt hopp till honom som kan öppna alla dörrar framför oss i rätt ögonblick. Amen.

31 december Påven SILVESTER I (död 335)

Den ångestfyllda tiden av förföljelser mot kyrkan i romarriket tog äntligen slut år 313, då kejsaren Konstantin tillät kristendomen. Nu blomstrade kyrkans verksamhet, massorna strömmade till, de stora basilikorna byggdes över apostlarnas gravar, och kyrkan överöstes med gåvor. Biskopen Eusebios från Palestina, romarrikets östligaste utpost, själv ögonvittne, skrev om omvälvningarna med ord som leder tanken till en del av vår tid, nämligen till stämningen i Östeuropas kyrkor när statsabsolutistiska system bröt ihop under 1990-talet och kyrkan levde upp där igen (må Gud ge oss här i Väst liknande framgång!).

Eusebios skrev:

Särskild bland oss som satt vårt hopp till Guds smorde rådde en obeskrivlig glädje. En gudomlig fröjd slog ut i blom hos alla, när vi såg hur alla platser som fallit samman för tyrannernas gudlöshet liksom levde upp efter ett långt och dödsbringande överväld, att helgedomar åter reste sig ofantligt högt från grunden med en långt större glans än de förstörda... Därefter uppfördes ett skådespel som vi alla längtat efter: kyrkoinvigningar i städerna... biskopar samlades, människor kom långa vägar från alla håll, vänskap uppstod mellan människor från olika håll, Kristi kropps lemmar förenades i full endräkt... en och samma lovsång till Gud steg från alla...

Vidare var det biskoparnas fullkomliga gudstjänster, prästernas heliga förrättningar, kyrkoseder till Guds behag som övades än genom psalmsång, än genom gudomlig och mystisk liturgi och det frälsande lidandets hemlighetsfulla sinnebilder. Gamla och unga, män och kvinnor, prisade Gud som är det godas upphov med glatt sinne och hjärta av all sin själ genom böner och tacksägelse.

(Eusebios, *Kyrkohistoria*, X:3, Artos förlag)

Nyårsaftons helgon, den helige SILVESTER I – den 32e påven efter Petrus – ledde kyrkan just under denna omvälvande tid, han var påve under åren 314-335. Han måste ha bidragit till det kristna uppsvinget, men vi vet nästan inget om honom (Eusebios, hans samtida, nämner honom inte).

Vi får nöja oss med legenderna. Det sägs att Silvester i en religiös stridsdebatt med tolv judiska vismän besegrade den ene efter den andre. Till sist visade en av vismännen sin andliga ”makt” genom att viska något i örat på en tjur och tjuren föll död ner. Publiken var nu emot kyrkans parti. Då viskade Silvester något annat i tjurens öra och genast blev den levande. Alla var nu för kristendomen. Nästa problem var en drake som varje dag dödade mer än 300 man med andedräkten från sin fula mun. De romerska avgudaprästerna klagade till kejsaren och påstod att detta hade börjat just när kejsaren antog kristendomen. Kejsaren vände sig till påven Silvester och påven vände sig till Gud. Då visade

sig den helige Petrus för Silvester och sa att han skulle gå till draken, befalla den att stanna på sin plats, binda ihop käften på den och sätta sitt sigill ovanpå. Med en lampa i handen gick påven de 150 stegen ned för trappan till odjurets boning, utförde Petrus befallning och staden Rom var räddad. Bara legender? Säkert, men de låter oss (i symbolform) ana det verkliga helgonet bakom: en förkunnare som kunde övertyga sina motståndare med argument som dels gav ny livskraft (tjuren) och dels befriade människorna från hedendomens ångestvärld (draken). En man full av SANNING och andlig STYRKA.

Silvesters kropp vilar i Priscillakatakomben i Rom. Hans själ är hos Gud, i ständig förbön för den kyrka på jorden som han ledde och lämnade kvar. Under årets sista timmar vinkar detta okända helgon uppmuntrande till oss från fornkyrkans glansdagar. Må vi vinka tillbaka och tillsammans med honom och med alla årets helgon vända oss uppåt i tacksamhet mot Gud. Vad det nya året än bär i sitt sköte: låt oss välkomna den framtid Gud har tänkt för oss och för hela hans heliga, katolska och apostoliska kyrka, det folk som vandrar med honom genom tiderna. Må vår lovprisning vara ett andligt fyrverkeri som välsignar det kommande året och fördriver all ondska!

Särskilda läsningar denna dag: Hes 34:11-16 och Matt 16:13-19

Kyrkans bön på denna dag:

Räck ut din hand från höjden, Herre, och hjälp ditt folk, så att vi, stödda av den helige påven Silvesters förbön, lever detta liv under ditt beskydd och lyckligt når det eviga. Genom din Son, Jesus Kristus, vår herre och Gud, som med dig, Fader, och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet. Amen.